

## Какво е взаимно признаване?

Взаимното признаване е принцип, който се прилага в областта на свободното движение на стоки. Когато не съществуват хармонизирани правила на европейско равнище, продуктите, законно предлагани на пазара в една държава членка, могат да бъдат продавани в другите държави членки, независимо дали отговарят, или не, на националните технически правила на тези държави членки. Държавите членки взаимно признават, че националните технически правила са равностойни по отношение на защитата на обществените интереси. По изключение дадена държава членка може да откаже достъпа до пазара на продукт, законно предлаган на пазара в друга държава членка, ако докаже, че защитата на обществения интерес не е равностойна и че нейните собствени национални технически правила са необходими и пропорционални с оглед на постигането на защитата на този обществен интерес.

## Какво е Регламент (ЕО) № 764/2008 („Регламент за взаимното признаване“)<sup>1</sup>?

Прилагането на принципа за взаимното признаване в контекста на настоящата практика се оказва твърде сложно както за предприятията, така и за националните органи. С регламента беше въведена процедурна рамка с цел минимизиране на възможността ненужни и непропорционални национални технически правила да създават незаконни пречки пред свободното движение на стоки между държавите членки. Това главно бе постигнато, като първо, бяха създадени звена за контакт относно продукти и база данни за продукти, за да се знае дали взаимното признаване е приложимо, и второ, като от националните органи бе поискано да съобщават своите решения да не допускат даден продукт на пазара въз основа на взаимното признаване и да аргументират тези решения.

## Пропуски при прилагането на Регламента и потенциални възможности за стимулиране на прилагането му в бъдеще

Въз основа на външна оценка<sup>2</sup>, проведена през 2015 г., става ясно, че прилагането на принципа на взаимно признаване все още не е оптимално; много предприятия и национални органи все още не са добре запознати с принципа на взаимното признаване и посочват, че би било полезно провеждането на кампании за повишаване на осведомеността. Тъй като взаимното признаване се използва в степен, по-ниска от оптималната, на предприятията може да се наложи да направят допълнителни неоправдани разходи, за да влязат на нов пазар, или дори да загубят пазарни възможности. Потребителите не се ползват от по-широк избор на пазара и поради това са лишени от по-ниски цени. С помощта на външната оценка бяха идентифицирани най-често срещаните пречки, които възпрепятстват принципа на взаимното признаване да достигне до пълния си потенциал. В светлината на опита от прилагането на Регламента и данните, събрани от съответните заинтересовани страни, бяха идентифицирани и други недостатъци.

Като цяло, тези недостатъци (а също и потенциалните решения) могат да се обобщят както следва:

първо, понякога може да е трудно, както за предприятията, така и за отговорните национални органи, да преценят дали даден продукт може да бъде обект на взаимно признаване. Обхватът на Регламента не е ясно очертан по отношение на продуктите и ситуациите, обхванати от взаимното признаване; например не са напълно обхванати предварителните разрешения за пускане на пазара. Установеният с Регламента списък с продукти, предназначен да дава представа за продуктите, които могат да бъдат обхванати от взаимното признаване, не е много ефикасен в предоставянето на необходимата информация и намаляването на усилията, които дружествата и националните органи полагат за извършването на оценка на това дали принципът се прилага, или не. Този проблем засяга по-специално някои конкретни сектори като

<sup>1</sup> Регламент (ЕО) № 764/2008 на Европейския парламент и на Съвета от 9 юли 2008 г. относно установяване на процедурите, свързани с прилагането на някои национални технически правила за продукти, законно предлагани на пазара в други държави членки, и за отмяна на Решение № 3052/95/ЕО (Текст от значение за ЕИП), ОВ L 218, 13.8.2008 г., стр. 21—29. В съответствие с член 12, параграф 1 от регламента, държавите членки са задължени да изпращат на Комисията годишен доклад относно прилагането на регламента. Съгласно член 6, параграф 2 и член 7, параграф 2 държавите членки трябва да съобщават за приетите по отношение на икономическите оператори административни решения, които засягат забраната за пускане на пазара, измененията и допълнителните изпитвания на даден продукт или изтеглянето на продукта от пазара

<sup>2</sup> <http://ec.europa.eu/DocsRoom/documents/13381>

например строителството, торовете, и т.н. Взаимното признаване може да се направи по-лесно, ако:

1) по-ясно се определи обхватът на Регламента. Поясняването ще се отнася до продуктите, за които ще се прилага взаимното признаване, и ще обхваща, наред с другото, пояснения по отношение на процедурите за предварително разрешение.

2) списъкът на продуктите, споменат в член 12, параграф 4 от Регламента, в който се съдържа неизчерпателен списък на продуктите, които не са обхванати от законодателството за хармонизация, се актуализира и направи по-удобен за ползвателите. Списъкът никога няма да бъде изчерпателен, но ако бъде редовно актуализиран и популяризиран, ще намали първоначалната несигурност.

Второ, в ситуации, в които може да се прилага взаимното признаване, прилагането на принципа понякога съзнателно се пренебрегва, тъй като потенциалните ползватели не го намират за достатъчно надежден. предприятията и националните органи изпитват затруднения да докажат, че даден продукт е законно предлаган на пазара в дадена държава членка. Освен това, националните органи често предпочитат своите собствени правила (с чиито културен и исторически контекст са добре запознати) и настояват да ги прилагат, като жертват взаимното признаване. Също така дружествата не могат лесно да оспорват решения, които създават пречки за достъп до пазара, и това създава силна правна несигурност. Дружествата също така често смятат, че от оспорването на решенията на националните органи не може да произтече нищо добро, и предпочитат да се съобразяват с националните правила, вместо да разчитат на взаимното признаване и да поемат риска да не получат достъп до съответния пазар. Превръщането на взаимното признаване в надежден инструмент може да се постигне с помощта на:

1) Декларация за съответствие с техническите правила на държавата членка, където продуктът е законно предлаган на пазара, за да се улеснят предприятията, които желаят да докажат, че продуктът им е законно предлаган на пазара в дадена държава членка. Декларацията може да бъде доброволна и да бъде издадена от самия икономически оператор. С нея ще се хармонизират начините да се докаже, че даден продукт законно се предлага на пазара чрез въвеждането на минимални изисквания по отношение на това какво трябва да бъде посочено, за да се покаже съответствие с националните правила в дадена държава членка. Такава декларация може да бъде предоставена при поискване, например, когато продуктът вече е пуснат на пазара и е обект на инспекция от органите за надзор на пазара, или при заявка за предварително разрешение. Декларацията също може да се издава от орган, определен от държавата членка, в която продуктът е законно предлаган на пазара, например от националното звено за контакт относно продукти, създадено в съответствие с Регламент (ЕО) № 764/2008.

2) Въвеждане на възпиращи мерки за да се гарантира, че националните органи спазват задължението да уведомяват за административни решения за отказ от взаимно признаване или за ограничаване на взаимното признаване. Това означава, че всички административни решения, взети с цел да се откаже достъп до пазара на основание на национални технически изисквания, следва винаги да бъдат обосновавани и съобщавани на заинтересованата страна и на Комисията, за да се осигури прозрачност и възможност за по-добро планиране на прилагането на принципа на взаимно признаване. Решенията трябва също да бъдат вземани в рамките на разумен срок и да подлежат на обжалване пред компетентните национални органи, така че предприятията да могат да се защитят и да оспорват решения, отнасящи се до тях. И накрая, всяко административно решение, за което не е отправено уведомление, не трябва да има изпълнителна сила, за да се защитят предприятията и националните органи да получат допълнителни стимули за уведомяването.

3) Гарантиране, че икономическите оператори, които искат да предприемат действия срещу дадено административно решение за отказ на взаимно признаване, разполагат с ефективни правни средства за защита. В повечето случаи наличните процедури за обжалване на подобни решения, са много дълги и скъпи, което възпира предприятията от предприемането на действия срещу тези решения. Могат да бъдат предвидени по-удобни за ползвателя процедури, като например оценка на равнището на ЕС, за да се намали въздействието на скъпите и продължителни съдебни производства.

На последно място, липсва ефективна комуникация между всички участници в прилагането на принципа на взаимно признаване. Това се отнася за комуникацията в рамките на националните администрации, тази между администрациите на различните държави членки и между държавите членки и Комисията, а също и между предприятията и администрацията. От една страна, обменът на информация между звената за контакт относно продукти не е оптимална, тъй като няма достатъчно сътрудничество между участващите/отговорните национални органи, занимаващи се с взаимното признаване. От друга страна, комуникацията между дружествата и звената за контакт относно продукти също не е задоволителна, тъй като сроковете за отговор на получени запитвания са твърде дълги. И на последно място, комуникацията между звената за контакт относно продукти и Комисията не е оптимална, тъй като са налице недостатъци при изпращането на уведомления до Комисията за решения за възпрепятстване на достъпа до пазара. Пречки за добрата комуникация се създават и от езиковите трудности. Комуникацията с цел по-добра подкрепа на прилагането на принципа на взаимното признаване би могла да се подобри чрез:

1) Засилване на ролята на звената за контакт относно продукти, така че те да се превърнат в „първа спирка за контакт“ за информацията относно продукти (т.е., да обхващат и хармонизираните продукти), да се обединят в по-широка мрежа и да предоставят онлайн информацията чрез използването на „Единния цифров портал“. Настоящата роля на звената за контакт относно продукти ще бъде засилена, да се определят по-добре техните задължения и отговорности, както и минималното съдържание по отношение на информацията, която трябва да бъде предоставяна на предприятията. Обединяването в по-широки мрежи би създавало възможността звената за контакт относно продукти да бъдат по-видими и по-лесно разпознаваеми за предприятията.

2) Използване на новите ИТ инструменти за съобщаване на решения за възпрепятстване на достъпа до пазара и за комуникация между звената за контакт относно продукти, например Информационната система за вътрешния пазар (ИСВП) или инструмента ICSMS (т.е. Общата система за информационно осигуряване, посочена в член 23 от Регламент (ЕО) № 765/2008). Използването на информационните технологии ще направи уведомяването по-лесно и ще осигури повече прозрачност и по-добро наблюдение на прилагането на принципа на взаимно признаване.

3) Стриктни срокове за отговор на запитвания, отправени от един орган на друг. Спазването на разумни срокове ще подобри комуникационните потоци между органите и с това ще ускори получаването на окончателния отговор, очакван от предприятията.

Друго решение за справяне с неоптималното прилагане на взаимното признаване би могло да бъде допълнителното хармонизиране. Могат да се предвидят различни варианти, като например:

1) Хармонизиране на техническите изисквания в специфични области, когато взаимното признаване не е достатъчно, за да осигури свободното движение на стоки. Този вариант предполага добро наблюдение на прилагането на принципа на взаимно признаване, с цел да се открият проблемните области, нуждаещи се от хармонизиране.

2) Хармонизиране на някои основни изисквания, на които даден продукт трябва да отговаря. Този вариант предполага, че ще бъдат хармонизирани само някои специфични изисквания, като например минималните изисквания за проследимост.

3) Гарантиране, че продукти, законно предлагани на пазара в една държава членка в съответствие с европейските стандарти, ефективно се ползват от правото на свободно движение в рамките на ЕС. При този вариант се има предвид използването на европейски стандарти като обща основа за доказване на съответствието с националните технически правила.